

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА

Підпис Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

01 вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Людина в сучасному соціумі

Назва дисципліни

Галузь знань – І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність – І 10 Соціальна робота та консультування

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма – Соціальна робота. Психосоціальна підтримка та консультування

Обсяг дисципліни – 4 кредити ЕКТС

Шифр дисципліни – ОЗП.06

Мова навчання – українська

Статус дисципліни: обов'язкова (загальної підготовки)

Факультет – Гуманітарно-педагогічний

Кафедра – Соціальної роботи і соціальної педагогіки

Форма здобуття освіти	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Курсовий проєкт	Курсова робота	Форма семестрового контролю	
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття					Самостійна робота, у т.ч. ІРС			Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття					
Д	1	1	4	120	50	32		18		70				-
З	1	1	4	120	12	8		4		108				-

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Соціальна робота. Психосоціальна підтримка та консультування» за спеціальністю І 10 Соціальна робота та консультування

Робоча програма складена

Юрій БРИНДІКОВ
Підпис

д-р. пед. наук, проф. Юрій БРИНДІКОВ

Науковий ступінь, учасне звання, Ім'я, ПРІЗВИЩЕ автора

Схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки

Протокол від 29 серпня 2025 № 1.

Зав. кафедри

Олена ВАСИЛЕНКО
Підпис

Олена ВАСИЛЕНКО

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради факультету

Неля ПОДЛЕВСЬКА
Підпис

Неля ПОДЛЕВСЬКА

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2025

2 ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Посада	Назва факультету	Підпис	Ініціали, прізвище
Гарант освітньо-професійної програми, канд. пед. наук, доц.	Гуманітарно-педагогічний факультет		Олена ВАСИЛЕНКО

3 ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Дисципліна «Людина в сучасному соціумі» є складовою обов'язкової частини дисциплін загальної підготовки фахівців першого (бакалаврського) освітнього рівня за спеціальністю І 10 Соціальна робота та консультування за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Психосоціальна підтримка та консультування.

Пререквізити – вихідна.

Постреквізити – ОЗП.11 Громадянське суспільство, економіка та управління, ОФП.01 Соціалізація особистості, ОФП.03 Соціальна педагогіка, ОФП.07 Психологічні основи соціальної роботи з різними групами клієнтів, ОФП.24 Навчальна (ознайомча) практика.

Відповідно до освітньої програми дисципліна має забезпечити:

– **компетентності**: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК); Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 01); Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 02); Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 03); Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 06); Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 09); Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК 11); Здатність діяти соціально відповідально та свідомо (ЗК 15); Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів (ФК 02); Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади (ФК 04); Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах (ФК 05); Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту (ФК 12); Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах (ФК 20); Здатність здійснювати соціальне консультування різних груп населення та категорій клієнтів, використовуючи сучасні методи, технології та кризові інтервенції (УК 01);

– **програмні результати навчання**: Розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог (ПРН 01); Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми (ПРН 04); Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях (ПРН 08); Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин (ПРН 19); Здійснювати соціальне консультування різних груп населення та категорій клієнтів, використовуючи сучасні методи, технології та кризові інтервенції для підтримки, стабілізації, адаптації та відновлення соціальних функцій особистості, забезпечуючи міждисциплінарний підхід, етичність та ефективність допомоги (ПРН 21); Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя та прагнути особистісного зростання й саморозвитку (ПРН 27).

Мета дисципліни. Формування особистості фахівця, який володітиме спектром знань щодо закономірностей розвитку особистості в сучасному соціумі: соціальне самовизначення, вирішення важливих завдань взаємодії з навколишнім середовищем, досягнення життєвого успіху, соціальної компетентності, конкурентоздатності у змінному щодо умов соціумі, пропаганди і впровадження здорового способу життя, дослідження потреб та інтересів населення, створення умов для захисту населення, психологічного комфорту, умов для саморозвитку особистості.

Предмет дисципліни. Теоретичні і практичні засади функціонування людини, соціальних груп людей, об'єднаних за певною ознакою, їх взаємодії між собою та навколишнім середовищем.

Завдання дисципліни. Формувати знання здобувачів з теоретичних основ вирішення важливих завдань взаємодії з навколишнім середовищем, уміння знаходити шляхи досягнення життєвого успіху, здійснювати пропаганду здорового способу життя, досліджувати потреби населення з метою їх подальшого покращення.

Результати навчання. Після вивчення дисципліни здобувач повинен: *вміло використовувати* понятійний апарат з фаху; *пояснювати* важливість та актуальність людинознавства; *розділяти* біологічні та соціальні виміри людського існування; *характеризувати* складність та багатовимірність людської істоти; *формулювати* власне бачення до проблем сутності та призначення людини; *вибирати* правильну модель власної поведінки в різноманітних життєвих ситуаціях; *визначати* мету та сенс власного існування.

4 Структура залікових кредитів дисципліни

Назва розділу (теми)	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	лекції	практичні заняття	СРС	Лекції	практичні заняття	СРС
	Перший семестр			Перший семестр		
Тема 1. Природна (біологічна) та соціальна сутність людини, становлення людини.	2	2	5	2	2	8
Тема 2. Теорії виникнення людини та суспільства.	2		5			8
Тема 3. Здоровий спосіб життя як одна з необхідних умов формування здорової нації.	2	2	5			8
Тема 4. Людина як духовна істота.	2		5			8
Тема 5. Роль сім'ї в житті сучасної людини.	2	2	5	2		8
Тема 6. Спілкування та його роль у житті людей.	2	2	5	2		8
Тема 7. Культура як суспільне явище і результат соціокультурної еволюції.	2		5			8
Тема 8. Особливості соціально-економічної сфери суспільного життя в Україні.	2	2	5			8
Тема 9. Соціологія конфлікту.	4	2	7			10
Тема 10. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації.	4	2	7			8
Тема 11. Соціологія праці і управління як напрям соціологічної науки.	2		5			8
Тема 12. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації.	4	4	5			10
Тема 13. Особистість у системі соціальних зв'язків.	2		6	2	2	8
Разом за семестр:	32	18	70	8	4	108

5 Програма навчальної дисципліни

5.1 Зміст лекційного курсу

№ п/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кі-ть годин
1.	Тема 1. Природна (біологічна) та соціальна сутність людини, становлення людини Людина та її біологічні і соціальні ознаки. Діяльність людини, потреби людини. Місце людини в суспільстві. Становлення людини. <i>Лім.:</i> [2] с.7–99; [5] с. 5–17; [6] с. 25–54; [7] с. 8–31; [9] с. 32–82; [10] с. 5–75; [8], с. 12–21, с. 43–52.	2
2.	Тема 2. Теорії виникнення людини та суспільства Природно – соціальний, тілесний та духовний світ людини. Теорії виникнення людини. Суспільство та його типологізація. Концепції виникнення суспільств. <i>Лім.:</i> [1] с.7–99; [2] с.147–167; [3] с. 5–17; [4] с. 25–54; [6] с. 8–31; [7] с. 32–82; [10] с. 5–75; [13], с. 12–21, с. 43–52.	2
3.	Тема 3. Здоровий спосіб життя як одна з необхідних умов формування здорової нації Від чого залежить і чим визначається тривалість людського життя. Довголіття та довгожителі. Шляхи подовження життя. Здоровий спосіб життя. Визначення якості, повноти і щастя життя. <i>Лім.:</i> [2] с.7–99; [3] с.147–167; 263–324; [4] с. 19–32, 57–66; [5] с. 25–54; [7] с. 5–75; [7] с. 24–41; [8] с.28–35; [10] с. 25–32.	2
4.	Тема 4. Людина як духовна істота Духовність як визначальна характеристика людини. Прояви людської духовності. Духовний світ людини, його складність і неповторність. Багатство духовного світу як показник рівня розвитку людини. Бездуховність та її прояви. <i>Лім.:</i> [1] с.277–335; [4] с. 112–125; [5] с. 239–252; [3] с.185–262; [4] с. 48–56; 67–75; [5] с. 150–179, 404–421; [7] с. 224–243; [8] с. 169–196.	2
5.	Тема 5. Роль сім'ї в житті сучасної людини Сім'я як соціальний інститут. Функції сім'ї. Типи та фази розвитку сім'ї. Тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні. <i>Лім.:</i> [1] с. 178–223; [2] с. 95–111; [3] с. 252–266; [4] с. 158–178; [7] с. 144–168; [8] с.25–40;[9] с. ;[10]	2
6.	Тема 6. Спілкування та його роль у житті людей Сутність спілкування. Потреба у спілкуванні та способи її задоволення. Роль спілкування у становленні та розвитку людини. Форми та види спілкування. Традиційні та обрядові форми спілкування. Пряме й опосередковане, формальне й неформальне, ділове й дружнє спілкування. Вибір форм спілкування. Засоби спілкування. Мова як головний засіб людського спілкування. Природна та штучні мови. Роль міміки і жестів у спілкуванні. Особливості комп'ютерного спілкування. <i>Лім.:</i> [1] с.185–262; [2] с. 48–56; 67–75; [3] с. 150–179, 404–421;[4] с.88–105;[5] с.55–78; [7] с. 224–243; [8] с. 169–196.	2
7.	Тема 7. Культура як суспільне явище і результат соціокультурної	2

	еволюції Розмаїття визначень культури. Культура як суспільне явище і результат соціокультурної еволюції. Співвідношення в культурі матеріального і духовного, загальнолюдського й етнічно-національного. Мова як основа культури народу. Вищі цінності світової та української національної культур. Проблема збереження людської культури як одна з глобальних проблем сучасності. Взаємодія культур у процесі історичного розвитку (на прикладі історії України). <i>Лім.</i>: [2] с. 206–237; [3] с. 57-144; [4] с. 126-141; [7] с. 107–135; 180–194; [8] с. 78–157; [9] с. 53–125; [10] с. 57-63; [11] с. 43-52; [13] с. 118-167.	
8.	Тема 8. Особливості соціально-економічної сфери суспільного життя в Україні Критерії виділення основних сфер суспільного життя. Особливості та завдання соціальної сфери суспільного життя. Основні форми і характеристики (рівень життя, якість життя, соціальна інфраструктура тощо) соціального життя. Економічна сфера суспільного життя (загальна характеристика) та її особливості в Україні. <i>Лім.</i>: [1] с. 492-534; [2] с. 33-47; [3] с. 75-93, 136–149; [4] с. 53–59, 80–88; [5] с. 77-93; [7] с. 54-61; [8] с. 35-42; [10] с. 42-57.	2
9.	Тема 9. Соціологія конфлікту Історія становлення конфлікту. Структура соціального конфлікту. Функції конфліктів. Причини конфліктів та їх типологізація. <i>Лім.</i>: [2] с. 48-75; [5] с.13-56; [10] с. 136–149; [12] с. 99–118; [14] с. 59–80.	4
10.	Тема 10. Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації Зміст соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження та її компоненти. Вибірка у соціологічному дослідженні. Методи збору соціологічної інформації. <i>Лім.</i>: [12] с.185-262; [14] с.180-200.	4
11	Тема 11. Соціологія праці і управління як напрям соціологічної науки Предмет, зміст, основні проблеми соціології праці та управління. Формування соціологічних ідей про працю та управління. Соціально-трудові відносини та процеси. Стиль і методи управління. <i>Лім.</i>: [4] с.13-56; [12] с. 87–149 [14] с. 102–124.	2
12	Тема 12. Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації Еволюція уявлення про суспільство та теорії його походження. Сутність суспільства як соціального феномену. Проблема типологізації суспільств. Характерні особливості сучасного суспільства. Соціальна структура суспільства: основні види та елементи. Трансформація соціальної структури українського суспільства. <i>Лім.</i>: [2] с.18-46; [3] с. 136–149; [4] с. 44–118; [5] с. 63–84; [10] с.43-87; [11] с. 56-98.	4
13	Тема 13. Особистість у системі соціальних зв'язків Соціологічна структура особистості. Соціальний статус та соціальна роль особистості. Соціальна діяльність і соціальна поведінка особистості. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності, творчості та професіоналізму. Творчість як чинник активності особистості.	2

	<i>Лім.</i> : [1] с. 237-256; [2] с.32-78; [3] с. 127–145, [4] с. 67–112; [5] с. 57–86; [10] с. 202-248.	
	Разом:	32

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми здобуття освіти

№ п/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кі-ть годин
1.	Тема 1. Природна (біологічна) та соціальна сутність людини, становлення людини Людина та її біологічні і соціальні ознаки. Діяльність людини, потреби людини. Місце людини в суспільстві. Становлення людини. <i>Лім.</i> : [2] с.7–99; [5] с. 5–17; [6] с. 25–54; [7] с. 8-31; [9] с. 32-82; [10] с. 5–75; [8], с. 12–21, с. 43-52.	2
2.	Тема 5. Роль сім'ї в житті сучасної людини Сім'я як соціальний інститут. Функції сім'ї. Типи та фази розвитку сім'ї. Тенденції шлюбно-сімейних відносин в Україні. <i>Лім.</i> : [1] с. 178-223; [2] с. 95-111; [3] с. 252–266; [4] с. 158–178; [7] с. 144–168; [8] с.25-40;[9] с. ;[10]	2
3.	Тема 6. Спілкування та його роль у житті людей Сутність спілкування. Потреба у спілкуванні та способи її задоволення. Роль спілкування у становленні та розвитку людини. Форми та види спілкування. Традиційні та обрядові форми спілкування. Пряме й опосередковане, формальне й неформальне, ділове й дружнє спілкування. Вибір форм спілкування. Засоби спілкування. Мова як головний засіб людського спілкування. Природна та штучні мови. Роль міміки і жестів у спілкуванні. Особливості комп'ютерного спілкування. <i>Лім.</i> : [1] с.185-262; [2] с. 48-56; 67-75; [3] с. 150–179, 404–421;[4] с.88-105;[5] с.55-78; [7] с. 224–243; [8] с. 169–196.	2
4.	Тема 13. Особистість у системі соціальних зв'язків Соціологічна структура особистості. Соціальний статус та соціальна роль особистості. Соціальна діяльність і соціальна поведінка особистості. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності, творчості та професіоналізму. Творчість як чинник активності особистості. <i>Лім.</i> : [1] с. 237-256; [2] с.32-78; [3] с. 127–145, [4] с. 67–112; [5] с. 57–86; [10] с. 202-248.	2
	Разом:	8

5.2 Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми здобуття освіти

№	Перелік тем практичних занять	Год.
1.	Природна (біологічна) та соціальна сутність людини, становлення людини. <i>Література</i> : [2] с.7–99; [5] с. 5–17; [6] с. 25–54; [7] с. 8-31; [9] с. 32-82; [10] с. 5–75; [8], с. 12–21, с. 43-52.	2

2.	Здоровий спосіб життя як одна з необхідних умов формування здорової нації. <i>Література:</i> [2] с.7–99; [3] с.147-167; 263-324; [4] с. 19-32, 57-66; [5] с. 25–54; [7] с. 5–75; [7] с. 24–41; [8] с.28-35; [10] с. 25-32.	2
3.	Роль сім'ї в житті сучасної людини. <i>Література:</i> [1] с. 178-223; [2] с. 95-111; [3] с. 252–266; [4] с. 158–178; [7] с. 144–168; [8] с.25-40;[9] с. ;[10].	2
4.	Спілкування та його роль у житті людей. <i>Література:</i> [1] с.185-262; [2] с. 48-56; 67-75; [3] с. 150–179, 404–421;[4] с.88-105;[5] с.55-78; [7] с. 224–243; [8] с. 169–196.	2
5.	Особливості соціально-економічної сфери суспільного життя в Україні. <i>Література:</i> [1] с. 492-534; [2] с. 33-47; [3] с. 75-93, 136–149; [4] с. 53–59, 80–88; [5] с. 77-93; [7] с. 54-61; [8] с. 35-42; [10] с. 42-57.	2
6.	Соціологія конфлікту. <i>Література:</i> [2] с. 48-75; [5] с.13-56; [10] с. 136–149; [12] с. 99–118; [14] с. 59–80.	2
7.	Організація соціологічних досліджень, методи збирання та аналізу соціологічної інформації. <i>Література:</i> [12] с.185-262; [14] с.180-200.	2
8.	Суспільство як соціальна система, його соціальна структура, теорія соціальної стратифікації. Особистість у системі соціальних зв'язків. <i>Література:</i> [2] с.18-46; [3] с. 136–149; [4] с. 44–118; [5] с. 63–84; [10] с.43-87; [11] с. 56-98.	4
	Разом:	18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№	Перелік тем практичних занять	Год.
1.	Природна (біологічна) та соціальна сутність людини, становлення людини. <i>Література:</i> [2] с.7–99; [5] с. 5–17; [6] с. 25–54; [7] с. 8-31; [9] с. 32-82; [10] с. 5–75; [8], с. 12–21, с. 43-52.	2
2.	Особистість у системі соціальних зв'язків. <i>Література:</i> [1] с. 237-256; [2] с.32-78; [3] с. 127–145, [4] с. 67–112; [5] с. 57–86; [10] с. 202-248.	2
	Разом:	4

5.3 Зміст самостійної (у т.ч. індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів усіх форм здобуття освіти полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, виконанні індивідуальних завдань, тестування з теоретичного матеріалу тощо. Студенти заочної форми здобуття освіти виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання та варіанти визначаються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує у викладача у період настановної сесії. Крім цього до послуг

студентів сторінка навчальної дисципліни у Модульному середовищі для навчання, де розміщені Робоча програма дисципліни та необхідні документи з її навчально-методичного забезпечення.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми здобуття освіти

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т1, підготовка до практичного заняття.	5
2	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т2, підготовка до практичного заняття.	5
3	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т3, підготовка до практичного заняття.	5
4	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т4, підготовка до практичного заняття.	5
5	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т5, підготовка до практичного заняття.	5
6	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т6, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з тем 1-6.	5
7	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т7, підготовка до практичного заняття. Консультація з вибору теми ІДЗ.	5
8	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т8, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	5
9	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т9, підготовка до практичного заняття.	7
12	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т10, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	7
13	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т11, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	5
14	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т12, підготовка до практичного заняття. Виконання ІДЗ.	5
16	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т13, підготовка до практичного заняття. Підготовка до тестового контролю з тем 7-13. Захист ІДЗ.	6
Разом:		70

На самостійне опрацювання студентів виносяться визначені у методичних рекомендаціях до практичних занять та самостійної роботи питання з кожної теми. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

Вимоги до виконання контрольної роботи (для студентів заочної форми здобуття освіти) та індивідуального домашнього завдання (для студентів денної форми здобуття освіти) викладені в Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни.

Орієнтовна тематика індивідуального завдання (реферату) для самостійної роботи здобувачів

- Потреби людства на сучасному етапі розвитку.
- Культура як суспільне явище та результат соціокультурної еволюції. Співвідношення в культурі матеріального і духовного, загальнолюдського та етнічно-національного.
- Норми та принципи, які регулюють діяльність, їх різновиди.

4. Глобальні проблеми сучасності та значення людства у їх розв'язанні.
5. Основні правила ведення ділових зустрічей, переговорів, бесід.
6. Основні чинники формування здоров'я.
7. Особливості поведінки в громадському транспорті.
8. Становлення української нації, її місце та роль у світі.
9. Сутність і виникнення суспільства.
10. Сутність спілкування. Форми та види спілкування.
11. Цінність та самоцінність людини. Гуманізм та антигуманізм. «Золоте правило» моралі.
12. Навички поведінки в театрі, кінотеатрі, музеї.
13. Системна характеристика понять «політика», «влада», «політичні відносини», «політична діяльність».
14. Характеристика вимог до оформлення та змісту ділової кореспонденції.
15. Вплив моральних якостей і психологічних особливостей людини на успішність її спілкування.
16. Етапи освіти людини та особливості її становлення на кожному з цих етапів.
17. Духовне життя суспільства, його особливості і структура. Вироблення, зберігання, передача і поширення духовних цінностей.
18. Духовність як визначальна характеристика людини. Прояви людської духовності.
19. Економічна сфера суспільного життя (загальна характеристика) та її особливості в Україні.
20. Класифікація основних видів потреб як основи людської діяльності.
21. Виміри людського життя.
22. Основні форми організації людської діяльності.
23. Різноманітні підходи до вирішення проблеми походження людини.
24. Особливості та завдання соціальної сфери суспільного життя. Основні форми і характеристики (рівень життя, якість життя, соціальна інфраструктура тощо) соціального життя.
25. Особливості політичної культури сучасної молоді, основні її переваги та недоліки.
26. Принципи службового етикету.
27. Сутність людини як представника нації, її головні характеристики.
28. Сутність сучасної науково-технічної революції, наслідки її впливу на природне середовище.
29. Поняття суспільної свідомості. Рівні (буденний і спеціалізований) і сфери (пізнавальна, художня, нормативно-регулятивна) суспільної свідомості.
30. Головні моральні принципи і моральні заповіді, якими повинна керуватись у своїх діях кожна людина.
31. Задатки, що даються людині від природи і що набуваються в процесі індивідуального становлення.
32. Історичний розвиток уявлень про природу.
33. Поняття міжособистісних стосунків, їх особливості, класифікація.
34. Поняття природного середовища. Роль географічного середовища в житті суспільства, його вплив на спосіб життя людей, їхню культуру та психіку, особливості і темпи історичного розвитку.
35. Розуміння поняття «нація» та його головні характеристики.
36. Сутність здорового способу життя.
37. Сутність політичної системи суспільства, її види та особливості поведінки людини в кожній з цих систем.
38. Сутність сенсу життя та його вплив на самовизначення людини (на основі власного прикладу).
39. Функції та соціальна природа науки, її вплив на розвиток людини та суспільства.
40. Діяльність як спосіб існування, розвитку та самореалізації людини.
41. Соціальна структура суспільства. Види людських спільнот та їх відмінність від груп тварин.
42. Становлення особи в історії суспільства. Історичні типи особи. Характерні особливості сучасної особи.
43. Стосунки між юнаками та дівчатами.
44. Етикет спілкування керівника і підлеглого, колег.
45. Правила поведінки людини в умовах громадянського суспільства.

6 Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (бесіда, демонстрування, спостереження, з використанням кейсів, презентацій), самостійна робота (індивідуальне домашнє завдання, опрацювання теоретичного матеріалу).

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій та методів навчання, зокрема: методи навчання за джерелом передачі і сприймання інформації (словесні (пояснення, дискусія, консультування), практичні (інструктування), наочні (демонстрування, ілюстрування, спостереження); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації; за рівнем самостійності пізнавальної діяльності (методи проблемного викладу, частково пошукові, дослідницькі); методи стимулювання і мотивації учіння, інтерактивні; метод аналізу конкретних ситуацій (case-study) з використанням технологій візуалізації, інформаційно-комунікаційних та технологій дистанційного навчання (сервіс для проведення онлайн конференцій Zoom, Модульне середовище для навчання тощо).

7 Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком освітнього процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- тестовий контроль теоретичного матеріалу;
- оцінювання результатів роботи на практичних заняттях (участь у обговоренні ситуацій, самостійні роботи);
- оцінювання результатів виконання індивідуального домашнього завдання.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного контролю, так і підсумкового контролю, який проводиться з усього матеріалу дисципліни за білетами, попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри. Здобувач вищої освіти, який набрав з будь-якого виду навчальної роботи, суму балів нижчу за 60 відсотків від максимального балу, не допускається до семестрового контролю, поки не виконає обсяг роботи, передбачений Робочою програмою. Здобувач вищої освіти, який набрав позитивний середньозважений бал (60 відсотків і більше від максимального балу) з усіх видів поточного контролю і не склав іспит, вважається таким, який має академічну заборгованість. Ліквідація академічної заборгованості із семестрового контролю здійснюється у період екзаменаційної сесії або за графіком, встановленим деканатом відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

8 Політика дисципліни

Політика навчальної дисципліни загалом визначається системою вимог до здобувача вищої освіти, що передбачені чинними положеннями Університету про організацію і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу. Зокрема, проходження інструктажу з техніки безпеки; відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (підтверджених документально) теоретичне навчання за погодженням із лектором може відбуватись в індивідуальному режимі. Успішне опанування дисципліни і формування фахових компетентностей і програмних результатів навчання передбачає необхідність підготовки до практичних занять (вивчення теоретичного матеріалу з теми, активно працювати на занятті, брати участь у дискусіях щодо прийнятих рішень при виконанні здобувачами завдань).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт у встановлені терміни, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Пропущене практичне заняття здобувач зобов'язаний відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється за результатами опитування під час практичних занять, тестування й виконання індивідуального домашнього

завдання. Виконання індивідуального завдання завершується його здачею на перевірку у терміни, встановлені графіком самостійної роботи. У якості ІДЗ здобувач може підготувати реферат за однією з тем навчальної дисципліни при дотриманні узгоджених з викладачем термінів його виконання.

Здобувач вищої освіти, виконуючи самостійну роботу з дисципліни, має дотримуватися політики доброчесності (заборонені списування, підказки, плагіат, використання штучного інтелекту (без вірного цитування)). У разі порушення політики академічної доброчесності в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою. Будь-які форми порушення академічної доброчесності під час вивчення навчальної дисципліни не допускаються та не толеруються.

9 Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». При поточному оцінюванні виконаної здобувачем роботи з кожної структурної одиниці і отриманих ним результатів викладач виставляє йому певну кількість балів із призначених робочою програмою для цього виду роботи. При цьому кожна структурна одиниця (робота) може бути зарахована, якщо здобувач набрав не менше 60 відсотків (мінімальний рівень для позитивної оцінки) від максимально можливої суми балів, призначеної структурній одиниці.

Будь-які форми порушення академічної доброчесності не допускаються та не толеруються.

Отриманий здобувачем бал за зарахований вид навчальної роботи (структурну одиницю) після її оцінювання викладач виставляє в електронному журналі обліку успішності здобувачів вищої освіти. За умови виконання усіх видів навчальної роботи за результатами поточного контролю протягом вивчення навчальної дисципліни, встановлених її Робочою програмою, здобувач денної форми здобуття освіти з навчальної дисципліни, підсумковим контролем для якої є іспит, може набрати до 60 балів (здобувач заочної форми – до 50 балів). Позитивну підсумкову оцінку здобувач може отримати, якщо за результатами поточного та підсумкового контролів набере від 60 до 100 балів. Семестрова підсумкова оцінка розраховується в автоматизованому режимі в інформаційній підсистемі «Електронний журнал» (ІС «Електронний університет») і відповідно до накопиченої суми балів визначається оцінка за інституційною шкалою та шкалою ЄКТС (див. таблицю Співвідношення...), яка заноситься в екзаменаційну відомість, а також до Індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти.

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів *денної* форми здобуття освіти у 1 семестрі

Аудиторна робота								Контрольні заходи		Самостійна робота	Семестровий контроль	Разом
Перший семестр												Сума балів
Практичні заняття								Тестовий контроль:		ІДЗ*	Іспит	
Т 1	Т 3	Т 5	Т 6	Т 8	Т 9	Т 10	Т 12-13	Т1-6	Т7-13			
Кількість балів за вид навчальної роботи (мінімум-максимум)												
3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	3-5	6-10	24-40	60-100**
24-40								6-10		6-10	24-40	

Примітка: *ІДЗ – індивідуальне домашнє завдання; Т* – тема навчальної дисципліни;

**За набрану з будь-якого виду навчальної роботи з дисципліни кількість балів, нижче встановленого мінімуму, здобувач отримує незадовільну оцінку і має її перездати у встановлений

викладачем (деканом) термін. Інституційна оцінка встановлюється відповідно до таблиці «Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС».

Структурування дисципліни за видами навчальної роботи і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми здобуття освіти

Аудиторна робота		Самостійна, індивідуальна робота				Семестровий контроль	Разом
		Перший семестр					Сума балів
Практичне заняття		Контрольна робота		Тестовий контроль	ІДЗ*	Іспит	
T1	T13	Якість виконання	Захист роботи	T1-13			
Кількість балів за кожний вид навчальної роботи (мінімум-максимум)							
3-5	3-5	12-20	3-5	3-5	6-10	30-50	60-100
6-10		15-25		3-5	6-10	30-50	

Оцінювання якості виконання контрольної роботи студентами заочної форми здобуття освіти

Контрольна робота передбачає виконання трьох завдань – два теоретичних і одне – практичне. Кількість завдань у контрольній роботі залежно від особливостей дисципліни визначає кафедра. Зміст завдань наведено в методичних рекомендаціях до виконання контрольної роботи. При оцінюванні контрольної роботи враховуються якість її виконання та захист, кожен з цих показників оцінюються максимально: кожне з теоретичних завдань – 5 балами, практичне завдання 10 балами, загальна максимальна сума балів становить 20.

Критерії оцінювання контрольної роботи:

Таблиця – Розподіл балів між завданнями контрольної роботи здобувача вищої освіти

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал	Потенційні позитивні бали* (середній бал)	Максимальний (високий) бал
Теоретичне питання № 1	3	4	5
Теоретичне питання № 2	3	4	5
Практичне завдання	6	8	10
Всього балів	12		20

*Примітка. *Позитивний бал за контрольну роботу, відмінний від мінімального (12 балів) та максимального (20 балів), знаходиться в межах 13-19 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) контрольної роботи.*

Кожне завдання контрольної роботи здобувача вищої освіти оцінюється з використанням нижченаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (щодо визначення достатнього, середнього та високого рівня досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей).

Оцінювання на практичних заняттях

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: усне опитування студентів на знання теоретичного матеріалу з теми; вільне володіння студентом спеціальною термінологією і уміння професійно обґрунтувати прийняті рішення при розв'язуванні задач; результати самостійних робіт.

При оцінюванні результатів навчання здобувачів вищої освіти на практичних заняттях викладач користується наведеними нижче критеріями:

Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти

Оцінка та рівень досягнення здобувачем запланованих ПРН та сформованих компетентностей	Узагальнений зміст критерія оцінювання
1	2
Відмінно (високий)	Здобувач вищої освіти глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Здобувач вищої освіти не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки.
Добре (середній)	Здобувач вищої освіти виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь здобувача будується на основі самостійного мислення. Здобувач вищої освіти у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки.
Задовільно (достатній)	Здобувач вищої освіти виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь здобувача будується на рівні репродуктивного мислення, здобувач має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно (недостатній)	Здобувач вищої освіти виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється здобувачу, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

ІДЗ здобувача вищої освіти оцінюється аналогічно з використанням вищенаведених у таблиці критеріїв оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти (мінімальний позитивний бал – 6 балів, максимальний – 10 балів). При підготовці реферату у якості ІДЗ здобувач вищої освіти отримує максимальний бал (10) за його виконання.

Оцінювання результатів тестового контролю

Кожен з двох тестів, передбачених робочою програмою, складається із 30 тестових завдань. Максимальна сума балів, яку може набрати студент за результатами тестування, складає 5.

Відповідно до таблиці структурування видів робіт за тематичний контроль здобувач залежно від кількості правильних відповідей може отримати від 3 до 5 балів:

Таблиця – Розподіл балів в залежності від наданих правильних відповідей на тестові завдання

Кількість правильних відповідей	1–13	18–22	23–26	27–30
Відсоток правильних відповідей	0-59	60-74	75-89	90-100
Кількість балів	-	3	4	5

На тестування відводиться 30 хвилин. Правильні відповіді студент записує у талоні відповідей. Здобувач може також пройти тестування і в онлайн режимі у Модульному середовищі для навчання на сторінці навчальної дисципліни. Тестування здобувачів вищої освіти у Модульному середовищі для навчання автоматично оцінюються за критеріями, наведеними у таблиці вище.

При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю (іспит)

Освітня програма передбачає підсумковий семестровий контроль з дисципліни у формі іспиту, завданням якого є системне й об'єктивне оцінювання як теоретичної, так і практичної підготовки здобувача з навчальної дисципліни. Складання іспиту відбувається за попередньо розробленими і затвердженими на засіданні кафедри білетами. Відповідно до цього в екзаменаційному білеті пропонується поєднання питань як теоретичного (в т.ч. у тестовій формі), так і практичного характеру.

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів денної форми навчання (40 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	12	16	20
Разом:	24		40

*Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (24 бали) та максимального (40 балів), знаходиться в межах 25-39 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.*

Таблиця – Оцінювання результатів підсумкового семестрового контролю здобувачів заочної форми навчання (50 балів для підсумкового контролю)

Види завдань	Для кожного окремого виду завдань		
	Мінімальний (достатній) бал (задовільно)	Потенційні позитивні бали* (середній бал) (добре)	Максимальний (високий) бал (відмінно)
Теоретичне питання № 1	6	8	10
Теоретичне питання № 2	6	8	10
Практичне завдання	18	24	30
Разом:	30		50

Примітка. *Позитивний бал за іспит, відмінний від мінімального (30 балів) та максимального (50 балів), знаходиться в межах 31-49 балів та розраховується як сума балів за усі структурні елементи (завдання) іспиту.

Для кожного окремого виду завдань підсумкового семестрового контролю застосовуються критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти, наведені вище (Таблиця – Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача вищої освіти).

Таблиця – Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Рейтингова шкала балів	Інституційна шкала (Опис рівня досягнення здобувачем вищої освіти запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни)	
		Залік	Іспит/диференційований залік
A	90-100	Зараховано	Відмінно/Excellent – високий рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни, що свідчить про безумовну готовність здобувача до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
B	83-89		Добре/Good – середній (максимально достатній) рівень досягнення запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
C	73-82		Задовільно/Satisfactory – Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати навчання з навчальної дисципліни
D	66-72		
E	60-65		
FX	40-59	Незараховано	Незадовільно/Fail – Низка запланованих результатів навчання з навчальної дисципліни відсутня. Рівень набутих результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом
F	0-39		Незадовільно/Fail – Результати навчання відсутні

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС визначається в автоматизованому режимі після внесення викладачем результатів оцінювання з усіх видів робіт до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС у наведеній таблиці.

Семестровий іспит виставляється, якщо загальна сума балів, яку набрав студент з дисципліни за результатами поточного та підсумкового контролю, знаходиться у межах від 60 до 100 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «відмінно/добре/задовільно», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом сумі балів відповідно до таблиці Співвідношення.

11. Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Розкрити проблему людини як об'єкта пізнання.
2. Охарактеризувати рівні, види і форми діяльності людини.
3. Визначити основні глобальні проблеми сучасності та роль людини у розв'язанні цих проблем.
4. Охарактеризувати проблему прояву бездуховності сучасної людини.
5. Розкрити значення поняття «здоровий спосіб життя». Визначити основні умови реалізації здорового способу життя.
6. Проаналізувати «золоте правило» моралі та його вплив на формування моральних засад суспільства.
7. Розкрити основні концепції виникнення людини.

8. Дати визначення поняття «дружба». Охарактеризувати значення друзів у житті людини.
9. Визначити сутність виникнення суспільного ладу.
10. Розглянути діяльність як спосіб існування, розвитку та самореалізації людини.
11. Визначити сутність спілкування. Форми та види спілкування.
12. Розкрити соціальну сутність праці, причин безробіття та політику зайнятості в Україні.
13. Охарактеризувати усталені правила й моральні принципи взаємовідносин між друзями.
14. Висловити власне ставлення до ролі спілкування в житті людини.
15. Дати визначення понять «держава», «країна», «суспільство».
16. Проаналізувати соціально-педагогічні чинники, які впливають на становлення особистості.
17. Здійснити порівняльний аналіз понять «дружба», «закоханість» і «любов».
18. Проаналізувати значення релігії у житті людини.
19. Визначити роль природних чинників в існуванні та розвитку суспільства.
20. Проаналізувати особливості взаємостосунків між юнаками і дівчатами.
21. Проаналізувати вплив спадковості і суспільства на формування людини.
22. Розкрити гендерні особливості сучасної української сім'ї.
23. Охарактеризувати красу як джерело радості і творчого натхнення, її відображення в літературі та мистецтві.
24. Розкрити особливості сучасної демографічної ситуації в Україні.
25. Проаналізувати роль міміки та жестів у спілкуванні.
26. Визначити основні потреби людини.
27. Духовність визначальна характеристика людини. Прояви духовності в життєдіяльності людини.
28. Проаналізувати роль природного середовища в житті суспільства, його вплив на спосіб життя людей, їхню культуру та психіку.
29. Охарактеризувати сутність науково-технічної революції та наслідки її впливу на природне середовище.
30. Порівняти поняття «індивід», «особистість», «індивідуальність». Розкрити їх особливості.
31. Проаналізувати задатки, що даються людині від природи і що набуваються в процесі індивідуального становлення.
32. Розкрити значення професійної діяльності в житті людини.
33. Проаналізувати сутність діяльності як способу людського буття.
34. Окреслити роль сім'ї у житті людини.
35. Розкрити проблему людини як соціокультурної істоти.
36. Проаналізувати основні глобальні проблеми людства.
37. Визначити поняття «гендер». Розкрити роль і місце жінки в сучасному суспільстві.
38. Порівняти категорії духовності та бездуховності в людському житті.
39. З'ясувати співвідношення національного і загальнолюдського у культурі суспільства.
40. Проаналізувати чинники сучасного способу життя, що впливають на погіршення стану здоров'я людей.
41. Поясніть зміст соціального конфлікту, його функції та причини зародження.
42. Окресліть структуру соціального конфлікту.
43. Висвітліть методи збору соціологічної інформації.
44. Опишіть компоненти програми соціологічного дослідження. Визначте місце вибору у соціологічному дослідженні.
45. Поясніть мету і завдання соціологічного дослідження.
46. Дайте пояснення щодо головних завдань праці.
47. Проаналізуйте методи і стилі управління трудовим колективом і визначте переваги, недоліки кожного з перелічених методів.
48. Продемонструйте знання щодо уявлень про суспільну еволюцію, теорії й концепції його становлення.
49. Диференціюйте поняття «соціум» та «соціальна система», визначте чи є вони тотожними поняттями.
50. Поясніть соціологічну структуру особистості, зміст соціального статусу та її соціальної ролі.

12 Навчально-методичне забезпечення

Освітній процес з дисципліни «Людина в сучасному соціумі» : сучасні методи та цифрові технології повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою. Зокрема, підготовлені і видані такі роботи:

1. Людина в сучасному соціумі : методичні вказівки до самостійного вивчення дисципліни для студентів напрямів підготовки «Соціальна педагогіка», «Практична психологія» і «Соціальна робота» / Ю. Л. Бриндіков. Хмельницький : ХНУ, 2014. 28 с.

13 Матеріально-технічне та програмне забезпечення дисципліни (за потреби)

Інформаційна та комп'ютерна підтримка: ПК, планшет, смартфон або інший мобільний пристрій, проєктор. Програмне забезпечення: програми Microsoft Office або аналогічні, доступ до мережі Інтернет, робота з презентаціями.

Вивчення навчальної дисципліни не потребує використання спеціального програмного прикладного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

14. Рекомендована література:

Основна

1. Ісаченко В. П. Людина в сучасному соціумі : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад. В. П. Ісаченко. Вид. 2-ге, допов. та переробл. Умань : Візаві, 2021. 210 с.

2. Інструктивно-методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 Психологія денної та заочної форм навчання з навчальної дисципліни «Людина в сучасному соціумі». / Уклад. В. П. Ісаченко. Умань. 2023. 70 с.

3. Енциклопедія молодіжної роботи / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Ісаченко В., Левченко Н., Коляда Н. та ін. Київ : 2022. 130 с.

4. Морщакова О.С. Людина в сучасному соціумі. Навчально-методичні матеріали. Тернопільський національний економічний університет. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/559/1>

5. Моргай Л. А. Соціально-психологічні аспекти спілкування в професійній діяльності : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: Л. А. Моргай. Умань : Візаві, 2021. 180 с.

6. Онищенко В. Д. Людина і суспільство: навчально-методичний посібник для викладачів професійно-технічних навчальних закладів. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/9964/1/>

7. Освітній та реабілітаційний супровід студентів з особливими освітніми потребами в умовах закладу вищої освіти : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: О. О. Кравченко, Н. В. Левченко, І. А. Жеребко. Київ : ЦП «Компринт», 2022. 246 с. Рекомендовано до друку вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол №4 від 25 жовтня 2022 року).

8. Організація роботи сучасних реабілітаційних центрів у територіальній громаді в період децентралізації : навч.-метод. довідник / Г. М. Кучер, О. О. Кравченко. Умань : Візаві, 2022 188 с. Рекомендовано до друку вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 16 від 28 червня 2022 р.)

9. Соціальна та економічна інклюзія: навч. посіб. / Кравченко Оксана ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Київ : ЦП «Компринт». 2022 р. 402 с.

Додаткова

1. Вербицька П., Волошенюк О., Горленко Г. Громадянська освіта (інтегрований курс, рівень стандарту): Підручник для 10-го класу. Львів, 2018, 240 с.

2. Людина і світ / За ред. Л. В. Губернського, А. О. Приятельчука. К.: Український центр духовної культури, 1999. 273 с.
3. Арцишевський Р. А. Світ і людина. К.: ВТФ «Перун», 1996, 447 с.
4. Соціологія / за ред. Городяненка В. Г. Київ. 2015. 138 с.
5. Соціологія / за ред. Пічі В. М., Львів, 2014. 296 с.

15 Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання. Доступ до ресурсу:
<https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=4051>
2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу:
http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/p1age_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.